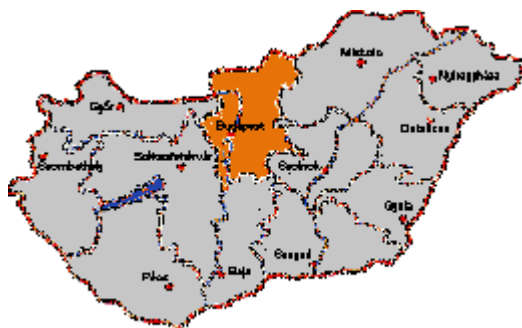

Ráckevei-Soroksári Dunaág szerepe a kettősműködésű rendszerek fejlesztésében

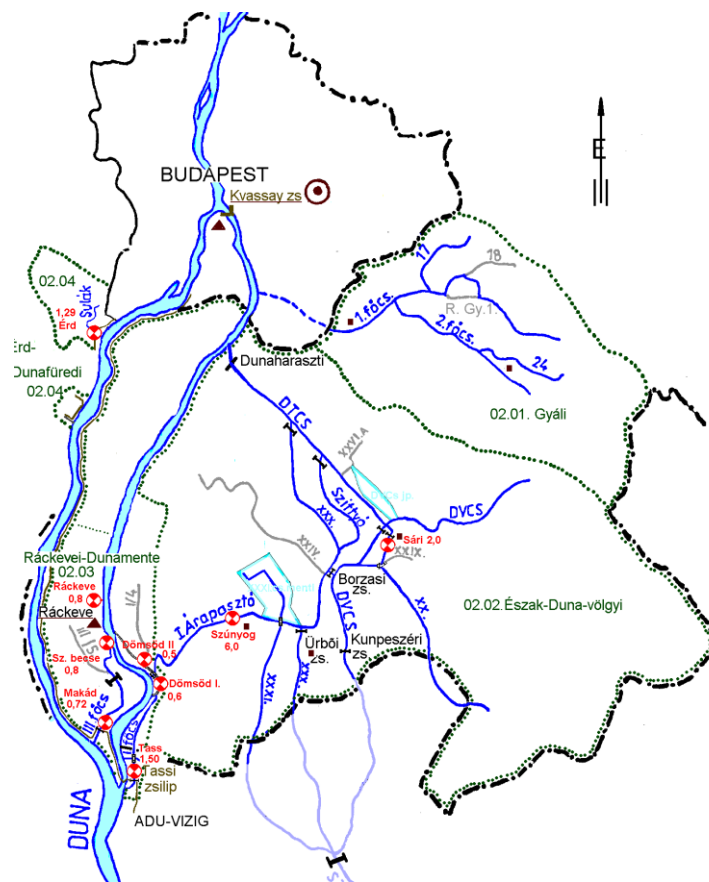

Galambos László – vízrendezési referens
KDVVIZIG Vízrendezési és Öntözési Osztály
2019. július 3-5.

KDVVIZIG belvízrendszereinek elhelyezkedése

Belvízrendszerek területe	1769,4km ²
Fennsíki terület	70 %
Mélyártér	30 %
Belvíz által erősen veszélyeztetett	5 %

KDVVIZIG Belvíz-és kettősműködésű rendszerei

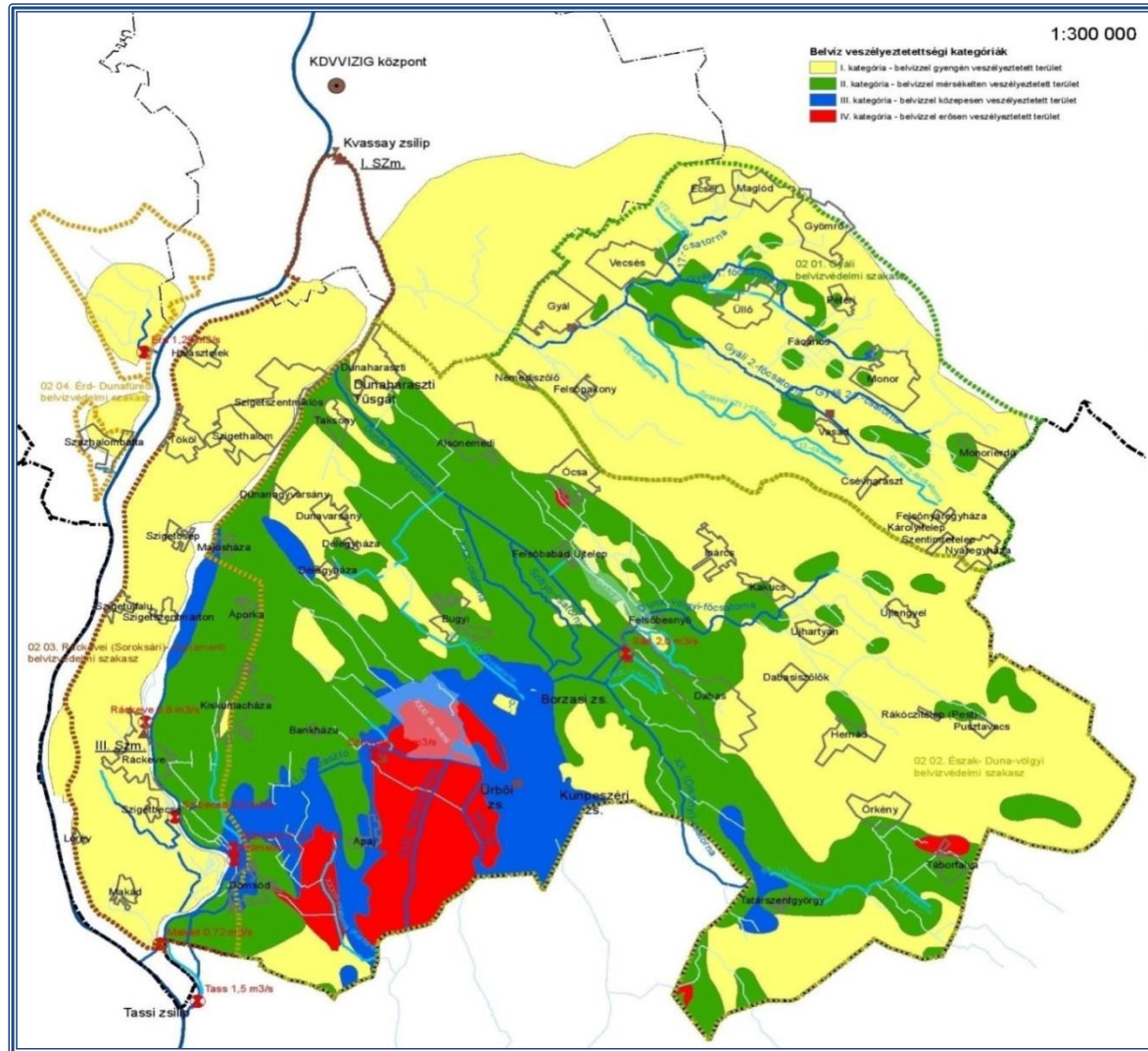
- **1769,4 km² nagyságú**, a Duna közvetlen, illetve a Ráckevei- (Soroksári-) Dunaág vízgyűjtőjéhez tartozó **síkvidéki** terület
- állami tulajdonú csatornák hossza (átvett művekkel): 368 km
ebből kettősműködésű csatorna: 131 km
öntözőcsatorna: 6 km

Belvízrendszerek

- 02.01. Gyáli belvízrendszer
- 02.02. Észak-Duna-völgyi belvízrendszer
- 02.03. Ráckevei- (Soroksári-) Duna menti belvízrendszer
- 02.04. Érd-Dunafüredi belvízrendszer

Belvíz-és kettősműködésű rendszerek belvíz-veszélyeztetettségi besorolása

A MI VÍZÜGYÜNK

A MI VÍZÜGYÜNK

R/S/D mint a belvíz-és kettősműködésű rendszer „vízbázisa”

- A terület vízforrása a Ráckevei (Soroksári)-Duna (R/S/D) a Duna Budapest déli, a Csepel-sziget keleti oldalán húzódó, 57,3 km hosszú, mindkét végén torkolati művekkel lezárt, szabályozott vízszintű-mellékága.
- **Az R/S/D komplex vízgazdálkodási rendszer, hiszen a nagytérségi vízleadáson, és az öntözésen kívül ár-és belvízvédelmi természetvédelmi, a rekreációs, horgászati és a hajózási szerepe mellett tisztított szennyvizek befogadjául is szolgál.**
- Vízutánpótlás a Dunából, jelenleg „csak” a Kvassay-zsilipnél /Gravitációs üzemben dunai vízállástól függően 0-50 m³/s ; szivattyúüzemben 2* 12-14 m³/s.
- déli, vízszinttartó és vízleeresztő nagyműtárgya a Tassi vízlépcső gravitációs vízleeresztő kapacitása: max. 35 m³/s.

Problémák:

- Belvizes időszakban: R/S/D belvízi üzemi vízszintre csökkentése és tartása- (tenyészidőszakban) - alacsony vízszint érdekkellentétek, konfliktusok
- Öntözési idényben: alacsony Dunai vízállásnál a vízbetáplálás korlátozottsága - vízminőségi és mennyiségi problémák

RSD-hez kapcsolódó belvíz-és kettősműködésű rendszerek

02.01. Gyáli belvízrendszer

- Területe: 391,3 km²
- Vízlevezetés egyirányú, csak gravitációs az R/S/D felé

02.02. Észak-Duna-völgyi belvízrendszer (70 % kettősműködésű csatorna)

- Területe: 1152,8 km²
- A vízlevezetés iránya zsilipekkel és szivattyútelepekkel szabályozható
- Alsó-Duna-völgy felé vízáradás (XXX. csatorna, DVCS): megállapodásban: DVCS 1,4 m³/s, XXX. Csatorna 1,0 m³/s
- **Éves szinten: kb. 90-110 millió m³/év**
- Vízpótlás R/S/D felől
- Szúnyogi (6,0 m³/s) és Sári (2,0 m³/s) belvízátemelő szivattyútelepek

02.03. Ráckevei- (Soroksári-) Duna menti belvízrendszer

- Területe: 148,47 km²
- Befolyásolja a Duna és az R/S/D vízszintje (magas vízszintnél szivattyúzás).
- Makádi (0,72 m³/s), Szigetbecsei (0,8 m³/s), Ráckevei (0,81 m³/s), Dömsödi (0,6 m³/s), Dömsöd II. (0,5 m³/s), Tassi (1,50 m³/s) szivattyútelepek

Kiskunsági-Öntöző-főcsatorna (KÖF)

- Vízleadás ADUVIZIG felé: **250-370 millió m³/év**

A MI VÍZÜGYÜNK

Észak-Duna-völgy vízforgalma

Normál vízvezetés, öntözés

- Öntözési időnyen és a belvizes időszakon kívüli „normál” vízvezetésnél a csatornába történő **vízbetáplálást mérsékelni kell, illetve meg kell szüntetni.** A gravitációs vízvezetés fő iránya észak-déli.
- Öntözéskor az R/S/D felől DTCs-n és I. Árapasztón keresztül nyugat-keleti irányban történik a vízbetáplálás.
- Az R/S/D–DTCS–DVCS öntözőrendszerbe történő gravitációs vízbetáplálás a Duna vízállásának függvénye, mely a Budapest Vigadó téri vízmércén mért 200 cm-es vízállás alatt a Kvassayzilipnél szivattyús vízbeemelést tehet indokolttá.

Öntözési igények a kettősműködésű rendszerben

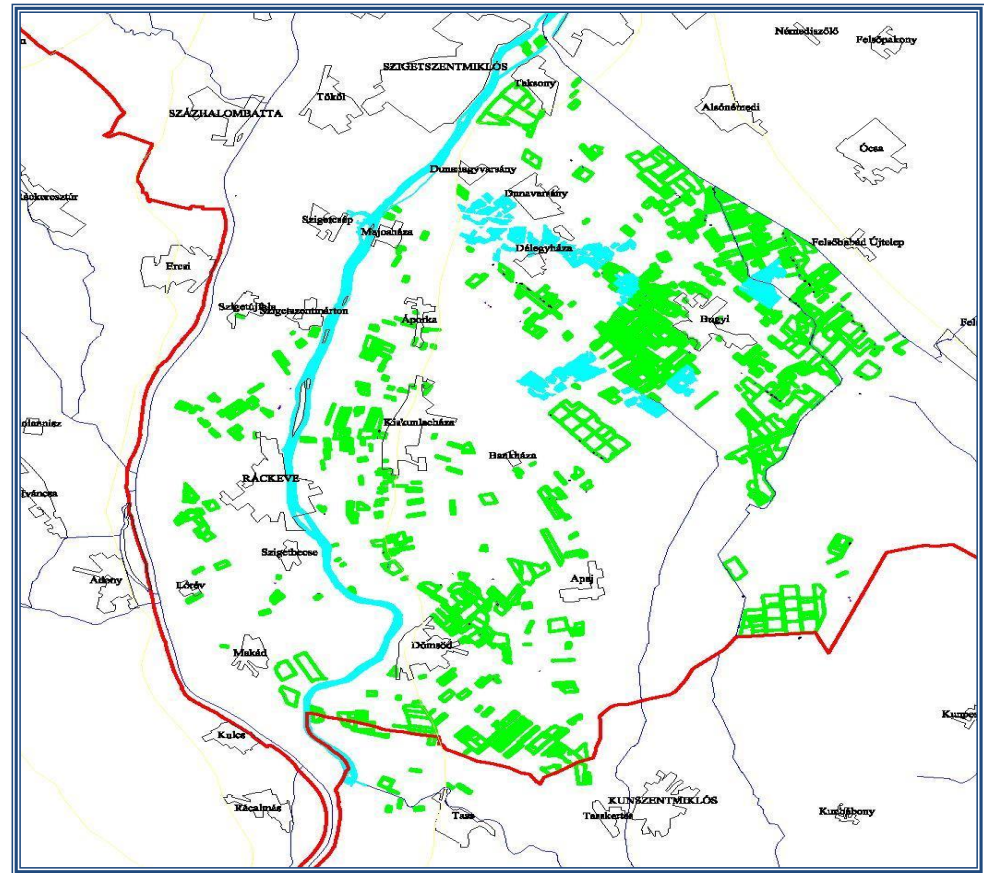
Jelenleg:

Csak közvetlen főművi vízkivételek + térségi vízatadás

- **1804 ha** öntözhető terület, valamint **745 ha** halastó rendelkezik érvényes vízjogi engedéllyel

- az engedélyezett éves vízmennyiség öntözésre **~ 1,5 millió m³/év**, halastó ellátására **~ 9,5 millió m³/év**

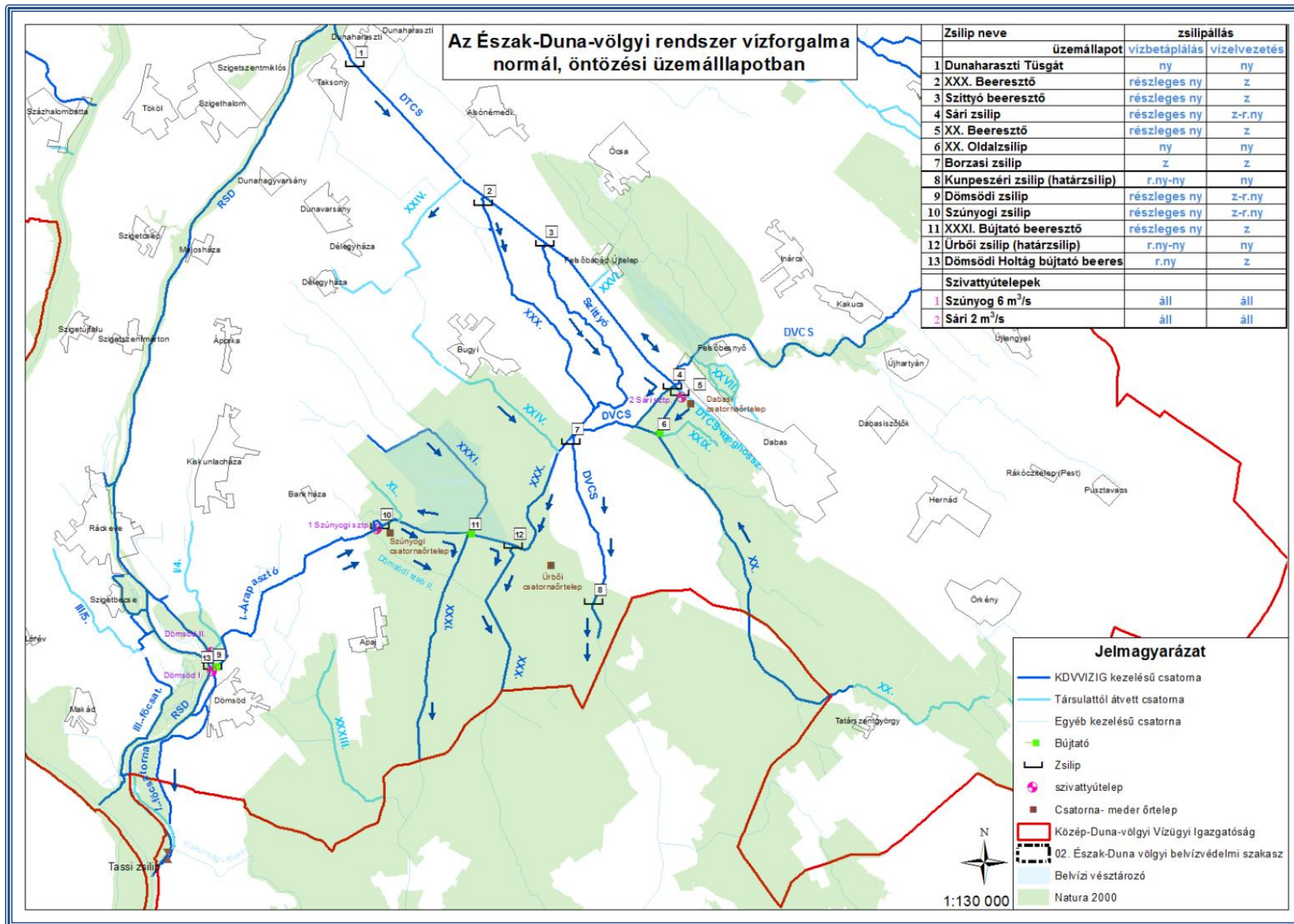
Jövőbeni öntözési igény az AKI (2018.) felmérés alapján:
 Öntözésre igénybeveendő további terület igény: 2300 ha
 Öntözésre tervezett többlet vízmennyiség : 3 500 000 m³

Távlati öntözési igények 2018 (AKI)

Észak-Duna-völgy vízforgalma Normál vízvezetés, öntözés

Észak-Duna-völgy vízforgalma Belvízelvezetés

Az Észak-Duna-völgyi rendszer vízforgalma
belvíz elvezetés

Zsilip neve	üzemállapot	zsilipállás belvíz kivétel
1 Dunaharaszti Tüsgát		ny
2 XXX. Beeresztő		z
3 Szittyó beeresztő		z
4 Sári zsilip		z
5 XX. Beeresztő		z
6 XX. Oldalzsilip		ny,z
7 Borzasi zsilip		ny
8 Kunpeszéri zsilip (határzilip)		z
9 Dömsödi zsilip		ny
10 Szúnyogi zsilip		z
11 XXXI. Bújtató beeresztő		z,ny
12 Úrbői zsilip (határzilip)		z
13 Dömsödi Holtág bújtató beeresztő		z
Szivattyútelepek		
1 Szúnyog 6 m ³ /s		üzemel
2 Sári 2 m ³ /s		áll, üzemel

Jelmagyarázat

- KDVI ZIG kezelési csatorna
- Társulattól átvett csatorna
- Egyéb kezelési csatorna
- Bújtató
- Zsilip
- szivattyútelep
- Csatorna- meder őrtelep
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- 02. Észak-Duna völgyi belvízvédelmi szakasz
- Belvízi vésztározó
- Natura 2000

1:130 000

A MI VÍZÜGYÜNK

A MI VÍZÜGYÜNK

R/S/D megvalósult és szükséges fejlesztései

Megvalósult projektelemek

- Kvassay és Tassi Vízlépcső részleges felújítása- tovább hosszú távú fejlesztések
- Parti sáv szennyvizeinek összegyűjtése és tisztítása (közel 8000 db üdülőingatlan)
- Monitoring-rendszer kiépítése

Megvalósítás alatt lévő projektelemek

- Tassi többfunkciójú vízleeresztő műtárgy(kettős szabályozású, vízszintes tengelyű reverzibilis Kaplan turbina 2 db) építése (vízleeresztés-vízpótlás-vízenergia hasznosítás-szivattyúzás üzemmódok) $Q= 20-50 \text{ m}^3/\text{s}$

Megvalósításra váró projektelemek

- Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep tisztított szennyvizének a nagy Dunába való átvezetése
- RSD főágának szakaszos, valamint mellék- és holtágainak teljes kotrása
- Kvassay vízerőtelep átalakítása, illetve új szivattyútelep létesítése

Kettősműködésű- és belvízvédelmi művek jelentősebb fejlesztései

Meglévő művek rekonstrukciója, bővítése

- Dömsödi-szivattyútelep, provizórium, Dömsödi-holtág bújtható műtárgy rekonstrukciója, fejlesztése kapacitásbővítéssel
- Duna-Tisza-csatorna vízkormányzásának lehetőségének megteremtése, egy új műtárgy kialakításával

Távlati fejlesztés

- Duna-Tisza csatorna eredeti állapotra történő mederrendezése hidromechanizációs kotrással, zagykazetták kialakításával (21,9 km)
- Duna-Tisza közti Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása – Északi gerinc vízellátását és vízpótlását szolgáló rendszer kiépítése

Dömsödi műtárgyegyüttes rekonstrukciója, fejlesztése kapacitásbővítéssel

- **Célja:** Belvízkivezetés feltételeinek biztosítása R/S/D üzemvízszintjének tartása mellett, hogy az R/S/D vízszintjét ne kelljen csökkenteni az Észak-Duna-völgyi belvízrendszer belvizeinek kivezetése érdekében
- **Terv tartalma:** Dömsödi zsilip és Holtág bujtató és a meglévő Dömsödi szivattyútelep teljeskörű felújítása

Dömsödi zsilip

Árapasztó vízkivezetésének biztosítására új beeresztő műtárgy és szivattyútelep

Dömsödi I. szivattyútelep jelenlegi átemelő kapacitása: **0,6 m³/s**, Provizórium **0,5 m³/s**

Vízszintcsökkentés elkerüléséhez szükséges szivattyús kapacitás max **2*3 m³/s**
(Szúnyogi szivattyútelep belvízi hozam a alapján)

Dömsödi műtárgyegyüttes jelenlegi elrendezése

A MI VÍZÜGYÜNK

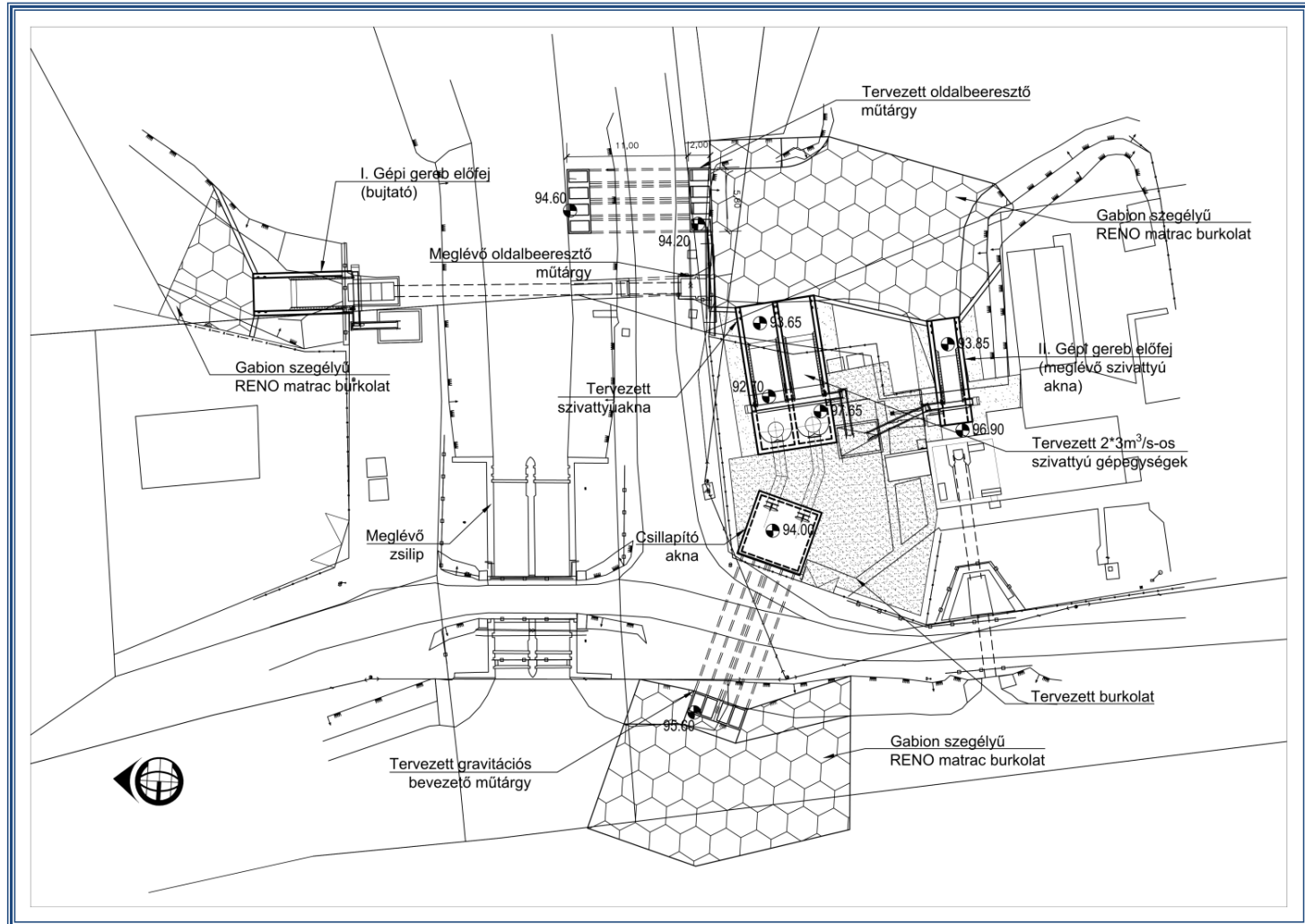

A MI VÍZÜGYÜNK

Dömsödi műtárgyegyüttes rekonstrukciója, szivattyútelepi fejlesztéssel

Jelenlegi műtárgy bemutatása

- Az árvízi elzárás, mederszűkületben épült, **korlátozott a meder vízszállítása**
- A **rossz állapotú** vasúti műtárgy átépítést igényel
- Fejlesztési igények összehangolása nem vezetett eredményre - javaslat új helyszín kijelölésre!

A tervezett új műtárgy feladata

- **önálló, multifunkcionális** műtárgy kialakítása
- **vízkormányzás biztosítása**
  - R/S/D felől **bevezetésre** kerülő víz **szabályozása**, illetve teljes zárás lehetősége
  - belvízi helyzetben **szivattyúzás** a DTCs-ből az R/S/D felé.
- **Követelmények**
  - A műtárgy **átjárható legyen**
  - **Havária-elhárító** (záró) szerepét **egyszerű és költséghatékony** megoldással biztosítsa
  - Igazodjon a meglévő vízpótló rendszer elemeihez –vízhozam szabályozás!

Távlati fejlesztés

Duna-Tisza közti Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása Homokhátság vízpótlása

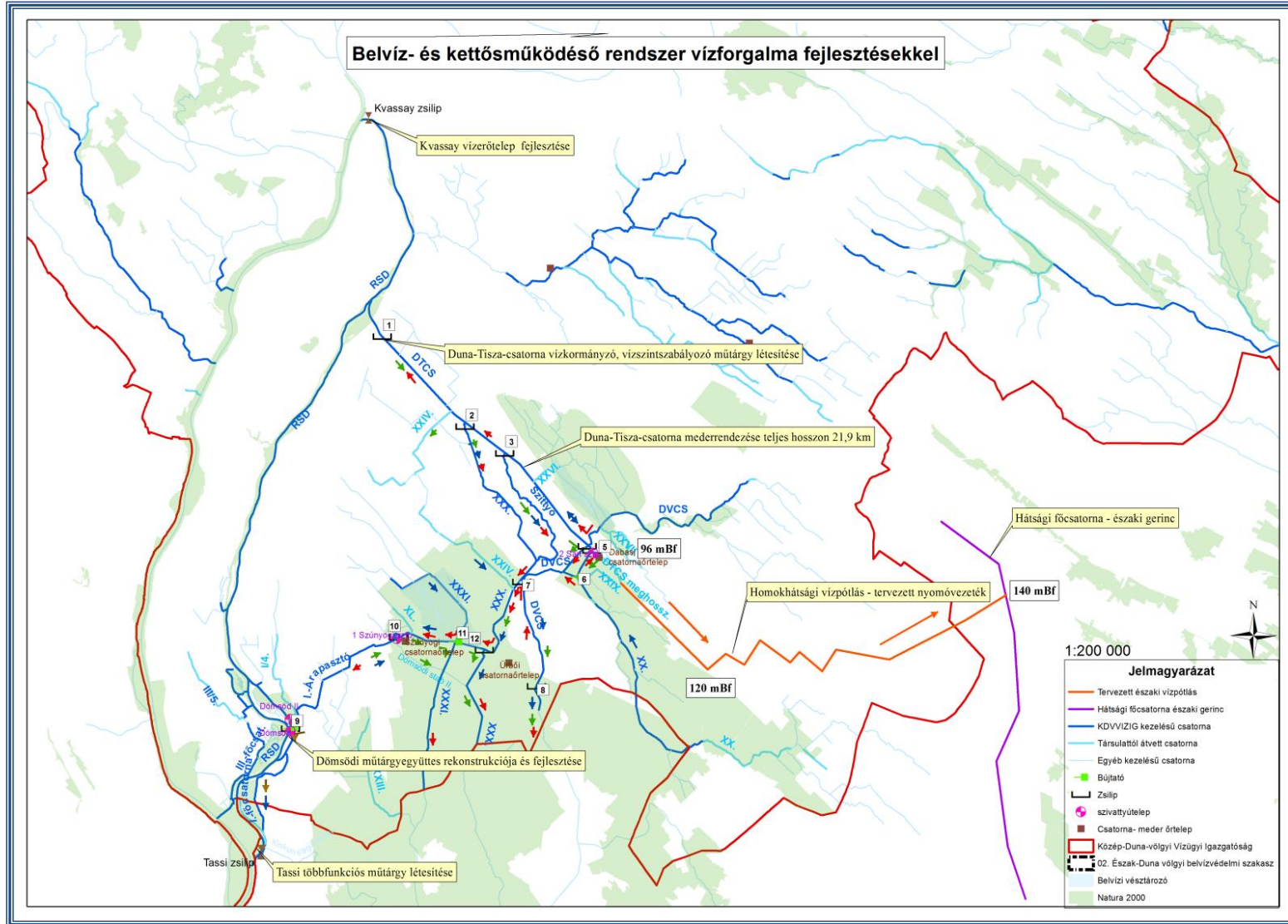

Cél: belvízrendszerekhez kapcsolódó ún. hátsági területek vízhiányának mérséklése

Eszközök:

- Vizek helyben tartása – tározási lehetőségek (ökológiai célú)
- Tisztított szennyvizek területi elhelyezése-kivezetés a felszíni vizekből (Dunavarsány, Dunaharaszti, Alsónémedi szennyvíztisztító telepekről)
- Vízpótlás élővízből
  - Duna, R/S/D vízkészletéből a DTCS-n keresztül– Dabas-Sári irányából nyomóvezeték kiépítése a hátság felé A változat
  - egyéb vízkészletből (Zagyva) B változat

Belvíz - és kettősműködésű rendszer vízforgalma a fejlesztésekkel

Fejlesztések várható eredményei

- Belvizes időszakban a tervezett fejlesztésekkel, kapacitásbővítéssel a főbefogadó (R/S/D) üzemvízszint változásaiból eredő anomáliák kiküszöbölhetőek
- Duna-Tisza csatorna új műtárgy üzemeltetésével pro-és kontra kizárhatók az esetleges havaria által a rendszerbe bejutó szennyezések, valamint szabályozottabbá válik a vízkormányzással bejutatható vízmennyiség
- A tervezett műtárgyfejlesztések nagyban elősegítik a hátsági vízpótlás megvalósítását
- A vízpótlás továbbtervezésre javasolt **A** változatában Duna-Tisza-csatornán 2,5 m³/s többletvíz bevezetését tervezik
ennek biztosítása:
  - A Duna-Tisza csatorna teljeskörű rekonstrukcióját igényli
  - alapvetően módosítja az Észak-Dunavölgyi rendszer működési feltételeit, összetett vízkormányzást igényel
- A tervezett műtárgy fejlesztéseink nagyban elősegítik meglévő és a tervezett vízpótló rendszer összehangolt üzemeltetését
- A tisztított szennyvizek kivezetésével és hasznosításával jelentős vízminőségi javulás lenne érhető el a felszíni vizeinkben.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

A MI VÍZÜGYÜNK